

СУДОВО-ЕКСПЕРТНІ УСТАНОВИ УКРАЇНИ У СИСТЕМІ СУБ'ЄКТІВ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

Вікторія Вікторівна КОНТИМИРОВА,

*здобувач Відкритого міжнародного
університету розвитку людини «Україна»*

Розвиток та ефективність діяльності системи судово-експертних установ України в умовах євроінтеграції, демократизації публічних відносин та активного процесу реформування національного законодавства вимагають сьогодні ретельного вивчення та застосування міжнародного досвіду у даній сфері, приведення норм національного законодавства у відповідність до сучасних міжнародних стандартів і посилення міжнародного співробітництва між судово-експертними установами на основі визнання та дотримання встановлених міжнародних стандартів судово-експертної діяльності.

Існуюча наразі система міжнародного співробітництва у сфері судово-експертної діяльності, а також стан її нормативно-правового забезпечення вимагають свого детального наукового вивчення з метою чіткого та вичерпного визначення основних завдань, форм та напрямків діяльності судово-експертних установ як одного з головних аспектів адміністративно-правового регулювання їх діяльності, адже від функціонування сучасної кваліфікованої експертизи, орієнтованої на максимальне використання сучасного європейського та світового досвіду сьогодні безпосередньо залежить якість вітчизняного правосуддя.

Серед основних завдань діяльності судово-експертних установ України у сфері міжнародного співробітництва провідні сучасні науковці, насамперед, виокремлюють:

- обмін досвідом;
- врахування сучасних досягнень науки і техніки;
- виключення дублювання науково-методичного забезпечення регіонального розподілу завдань між судово-експертними установами;
- створення профільних експертних напрямів та ін. [1, с. 131].

Міжнародне співробітництво у даній сфері сприяє досягненню таких цілей, як:

- гармонізація й удосконалення експертного національного законодавства і теоретичних основ експертизи;
- вироблення єдиних методичних рекомендацій з різних видів експертиз;
- отримання міжнародного визнання експертних висновків в цілому;
- удосконалення експертної діяльності;
- підвищення професійної майстерності працівників судово-експертних установ та ін. [2; 3, с.193].

Законодавство України закріплює низку форм (напрямів) здійснення міжнародного співробітництва в галузі судової експертизи, серед яких, зокрема: проведення судової експертизи за дорученням відповідного

органу чи особи іншої держави (ст. 22); залучення фахівців з інших держав для спільного проведення судових експертиз (ст. 23); міжнародне наукове співробітництво (ст. 24) [4]. Закріплені Законом «Про судову експертизу» основні напрями міжнародного співробітництва в галузі судової експертизи конкретизуються нормами цілої низки підзаконних актів, що встановлюють механізми впровадження відповідних форм міжнародної діяльності. Так, зокрема, згідно з Наказом Адміністрації Державної прикордонної служби України «Про затвердження Положення про Головний експертно-криміналістичний центр Державної прикордонної служби України» від 11.08.2010 р. № 617, Головний експертно-криміналістичний центр Державної прикордонної служби України має право: на запрошення державних спеціалізованих органів та установ брати участь у міжнародних, державних науково-практичних нарадах, конференціях, семінарах, виставках тощо з питань судової експертизи та судово-експертної діяльності [5].

Слід відзначити й низку міжнародно-правових документів, спрямованих на встановлення та розвиток міжнародного співробітництва у сфері судово-експертної діяльності. Серед найбільш важливих міжнародних документів у даній галузі варто відзначити: Керівні принципи Європейської комісії з ефективності правосуддя (СЕРЕJ) щодо ролі призначених судом експертів у судових розглядах держав – членів Ради Європи, Стратегічний план розвитку Європейської судової експертизи на період до 2020 р. Європейської мережі судово-експертних установ — European Network of Forensic Science Institutes (ENFSI), що передбачає створення єдиного простору Європейської судової експертизи й розвитку судово-експертної інфраструктури в Європі, визначаючи, таким чином, пріоритети, які повинні бути включені до стратегії реформування системи судово-експертних установ України, та ін. До основних європейських документів, що стосуються питання визначення мінімальних стандартів у сфері судово-експертної діяльності, слід віднести й Висновки Ради та План подальшої діяльності з огляду на розроблені висновки Ради Європейської судово-експертної наукової галузі, а також Керівництво з належної практики в цивільній судовій експертизі в Європейському Союзі: європейська експертиза та експертні установи. Також маємо відзначити й велику кількість міжнародних договорів і угод про співробітництво, напрацьованих, зокрема, у галузі правової допомоги, що сприяють також і адміністративно-правовому регулюванню судово-експертної діяльності, зокрема, регламентуючи такі питання, як: проведення судової експертизи у порядку міжнародної правової допомоги, залучення експертів до суду іноземної держави, проведення допиту експерта за допомогою відео- та телефонної конференції тощо.

Одним із найбільш широких та надважливих напрямків міжнародного співробітництва в галузі судової експертизи сьогодні є залучення вітчизняних експертно-судових установ до міжнародних судово-експертних мереж й співпраця з міжнародними експертними організаціями та установами. Серед низки існуючих мереж, що об'єднують наукові резерви судово-експертних установ сучасних держав, найбільший інтерес викликає Європейська мережа судово-експертних установ —

European Network of Forensic Science Institutes (ENFSI), яка є наразі найбільшою у світі організацією судово-експертних установ, що отримала міжнародне визнання і об'єднує у своєму складі численні експертні установи [1, с.131].

Отже, виходячи з розглянутих завдань та форм міжнародного співробітництва у сфері судової експертизи, доцільно його визначити як взаємодію судово-експертних установ та інших суб'єктів судово-експертної діяльності з відповідними органами іноземних держав та міжнародних організацій, що ґрунтується на нормах міжнародного і національного законодавства й спрямована на ефективне забезпечення судово-експертної діяльності. Необхідно відзначити, що активний розвиток міжнародної співпраці у сфері судово-експертної діяльності шляхом залучення вітчизняних експертно-судових установ до міжнародних експертних мереж й співпраці з міжнародними експертними організаціями та установами, їх акредитації за міжнародними стандартами систем управління якістю, діяльність зі стандартизації за міжнародними вимогами, гармонізація експертного національного законодавства та розроблення відповідних національних стандартів, а також різноманітні форми обміну інформацією та передовим досвідом у галузі теорії та практики судової експертизи, розширення науково-методичної бази у даній сфері позитивно впливають на процес розвитку судово-експертної діяльності в Україні, сприяючи розбудові по-справжньому сучасної системи експертного забезпечення правосуддя. Проте слід також наголосити на тому, що, незважаючи на помітні кроки на шляху побудови єдиної та міцної міжнародної системи співробітництва, засвоєння та запровадження міжнародного досвіду діяльності судово-експертних установ, ефективність засвоєння і використання міжнародного досвіду експертного забезпечення правосуддя наразі потребує вдосконалення системи нормативно-правового забезпечення судово-експертної діяльності, а також удосконалення організації взаємодії між судово-експертними установами та іншими суб'єктами судово-експертної діяльності в Україні.

Список використаних джерел:

1. Клименко Н. І., Купрієвич О. А. Міжнародне співробітництво судово-експертних установ. *Вісник кримінального судочинства*. 2015. № 4. С.130-134.
2. Гора І. В. Сучасні проблеми судової експертизи в аспекті євроінтеграції України. URL: <http://arlguvd.lg.ua/d14201.html>.
3. Корнеєв С. М. Сучасні проблеми розвитку судової експертизи в аспекті євроінтеграції України // *Судово-експертна діяльність: сучасний стан та перспективи розвитку: зб. мат. круглого столу*. Київ: ННІПФЕКП НАВС, 2015. С. 190-193.
4. Про судову експертизу: закон України від 25.02.1994 № 4038-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 28. Ст.232.
5. Про затвердження Положення про експертно-кваліфікаційну комісію Служби безпеки України та атестацію судових експертів: Наказ Центрального управління СБУ від 24.12.2014 р. № 855. *Офіційний вісник України*. 2015. № 9. Ст.255.